

SELVITYS KAUPUNGINJOHTAJAN ESTEELLISYYTTÄ KOSKEVASSA ASIASSA

Dina Solatie
kaupunginjohtaja
Kemijärven kaupunki

Tämä selvitys koskee menettelyäni Kemijärven kaupunginhallituksen kokouksessa 12.1.2026 sekä osallistumistani pumppuvoimalahankkeita koskevien asioiden valmisteluun ja käsittelyyn. Selvitys annetaan eduskunnan oikeusasiamiehen pyynnöstä asiassa EOAK/539/2026.

Asian tausta

Kemijärven kaupungin alueelle on suunnitteilla useita pumppuvoimalahankkeita, joita koskeva kokonaisuus on täsmentynyt vaiheittain. Hankkeiden alkuvaiheessa kyse on ollut pääasiassa yleisluonteisesta selvittämisestä, edunvalvonnasta sekä mahdollisuuksien kartoittamisesta.

Esteellisyyden arviointi perustuu hallintolain (434/2003) säännöksiin. Hallintolain 27 §:n mukaan esteellinen viranhaltija ei saa osallistua asian käsittelyyn. Esteellisyyden perusteista säädetään hallintolain 28 §:ssä. Esteellisyyden arviointi on tapauskohtaista kokonaisharkintaa, jossa arvioidaan muun muassa sitä, voiko asian ratkaisusta olla erityistä hyötyä tai haittaa viranhaltijalle tai hänen läheiselleen taikka voiko luottamus viranhaltijan puolueettomuuteen muutoin vaarantua.

Kaupunginhallituksen kokous 12.1.2026

Kemijärven kaupunginhallituksen kokouksessa 12.1.2026 kerroin ajankohtaiskatsauksessa kaupunginhallitukselle selvittäväni omaa mahdollista esteellisyyttäni pumppuvoimalahankkeisiin liittyen. Ilmoitin samalla, että pidättäydyn hankeyhtiöiden kanssa käytävistä neuvotteluista siihen saakka, kunnes esteellisyysskysymys on selvitetty.

Kyse oli oma-aloitteisesta, varovaisuusperiaatteeseen perustuvasta menettelystä. Kaupunginhallitus ei tehnyt asiassa esteellisyyttä koskevaa päätöstä eikä minua todettu kokouksessa esteelliseksi.

Samassa kokouksessa käsiteltiin myös pykälä 16, joka koski valtuustoaloitetta pumppuvoimaloista ja vastaavista vesivarastoista. Kyseinen asia oli luonteeltaan yleinen ja valmisteluluonteinen eikä se koskenut yksittäistä pumppuvoimalahanketta tai hanketoimijaa.

Valtuustoaloitetta koskevassa asiassa ei ollut kyse hankekohtaisesta päätöksenteosta eikä sellaisesta asiasta, jolla olisi voinut olla välitöntä tai erityistä vaikutusta mahdollisiin hanketoimijoihin tai muihin ulkopuolisiin tahoihin. Näin ollen asiassa ei ollut hallintolain 28 §:ssä tarkoitettua sellaista erityistä hyötyä tai haittaa, jonka perusteella esteellisyys olisi voinut syntyä.

Arvioin tuolloin käytettävissä olleiden tietojen perusteella, ettei asiassa ollut hallintolain 28 §:ssä tarkoitettua esteellisyysperustetta. Tästä syystä osallistuin asian valmisteluun ja esittelyyn virkatehtävieni mukaisesti.

Samanaikaisesti katsoin kuitenkin asianmukaiseksi selvittää esteellisyyttä koskevan kysymyksen tarkemmin ulkopuoliselta asiantuntijalta.

Esteellisyyden selvittäminen

Selvitin esteellisyyuskysymystä vielä tarkemmin Suomen Kuntaliiton lakiyksiköstä ja sain asiasta alustavan vastauksen sähköpostitse 19.1.2026. Saatoin saamani tiedon kaupunginhallituksen tietoon. Kaupunginhallituksen neuvon perusteella pyysin asiasta lisäksi virallisen kirjallisen lausunnon, jonka sain Kuntaliiton juristilta 3.2.2026 ja toimitin viipymättä kaupunginhallitukselle.

Kuntaliiton juristin lausunnon mukaan esteellisyyteni syntyminen on hyvin epätodennäköistä pelkästään puolisoni työsuhteen ja osakkuuden perusteella.

Esteellisyysepäily liittyy siihen, että puolisoni työskentelee ja on osakkaana rakennusalan konsultointiyrityksessä, joka tekee toimeksiantoja Kemijoki Oy:lle. Kuntaliiton lausunnon mukaan:

- puolison yrityksellä ei ole sopimussuhdetta Kemijärven kaupunkiin
- yritys ei tee pumppuvoimaloihin liittyviä toimeksiantoja tai tarkastuksia Kemijoki Oy:lle
- yritysten välinen toimeksiantosuhde perustuu muihin palveluihin kuin pumppuvoimaloihin
- kunnan pumppuvoimaloita koskevilla päätöksillä ei voida nähdä olevan suoraa vaikutusta puolison yrityksen toimintaan

Lausunnon mukaan asiassa ei annettujen tietojen perusteella todennäköisesti synny hallintolain 28 §:ssä tarkoitettua intressijääviyttä eikä myöskään yleislausekejääviyttä.

Kokouksen jälkeen annettu tiedote

Kaupunginhallituksen kokouksen jälkeen 12.1.2026 julkaisin asiasta tiedotteen, jossa kerroin selvittäväni esteellisyyttäni pumppuvoimalahankkeisiin liittyen sekä pidättäytyväni hankeyhtiöiden kanssa käytävistä neuvotteluista ja asian käsittelystä siihen saakka, kunnes esteellisyyuskysymys on selvitetty.

Tiedote perustui varovaisuusperiaatteeseen ja siihen, että esteellisyyttä koskeva arvio oli tuolloin vielä kesken. Tarkempi juridinen arvio asiasta saatiin myöhemmin Suomen Kuntaliiton lakiyksiköltä.

Varovaisuusperiaatteen mukainen menettely

Kuntaliiton ohjeiden sekä oikeuskäytännön mukaan tulkinnanvaraisissa tilanteissa viranhaltija voi varovaisuusperiaatteen mukaisesti vetäytyä asian käsittelystä. Korkein

hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 1999:36 katsonut, että oma-aloitteinen vetäytyminen ei aiheuta menettelyvirhettä, vaikka henkilö myöhemmin todettaisiin esteettömäksi.

Toimin tämän periaatteen mukaisesti ja pidättäydyin hankeyhtiöiden kanssa käytävistä neuvotteluista siihen saakka, kunnes esteellisyyksymys oli selvitetty.

Nykytilanne

Kuntaliiton virallisen lausunnon perusteella en ole esteellinen pumppuvoimaloihin liittyvissä asioissa.

Kemijärven kaupunginvaltuusto on sittemmin tehnyt pumppuvoimaloita koskevan kielteisen periaatepäätöksen. Olen tämän jälkeen jatkanut asioiden hoitamista valtuuston linjausten mukaisesti ja tiedottanut asiasta kaupunginvaltuustolle sekä julkisuuteen.

Arvio menettelyn asianmukaisuudesta

Katson toimineeni asiassa käytettävissä olleiden tietojen perusteella huolellisesti, avoimesti ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Olen:

- tuonut esteellisyyden selvittämisen avoimesti toimielimen tietoon
- selvittänyt esteellisyyttä oma-aloitteisesti
- hankkinut asiasta ulkopuolisen juridisen arvion
- pidättäytynyt hankeyhtiöiden kanssa käytävistä neuvotteluista siihen saakka, kunnes asia on selvitetty

Menettelyni tarkoituksena on ollut varmistaa päätöksenteon lainmukaisuus sekä ylläpitää luottamusta viranomaisen puolueettomuuteen.

Yhteenveto

Asiassa käytettävissä olleiden tietojen perusteella minulla ei ollut aihetta katsoa olevani hallintolain 28 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen käsittelemään kaupunginhallituksen kokouksen 12.1.2026 pykälässä 16 käsiteltyä asiaa.

Samanaikaisesti pidin kuitenkin perusteltuna selvittää esteellisyyttä koskevan kysymyksen ulkopuoliselta asiantuntijalta ja informoin asiasta avoimesti toimielintä.

Mikäli asiassa katsottaisiin menettelytapoihin liittyvän tulkinnanvaraisuutta, otan asian huomioon vastaavien tilanteiden käsittelyssä jatkossa siten, että esteellisyyttä koskevat arviot ja menettelytavat ovat mahdollisimman selkeitä ja läpinäkyviä.